Conceptul Programului de dezvoltare a Sistemului Statistic Național 2027-2030

Prezentul Concept este elaborat de către Biroul Național de Statistică (în continuare BNS) în conformitate cu prevederile punctului 63 din Hotărârea Guvernului nr. 386/2020 cu privire la planificarea strategică.

Structura și informația despre noul document de politici publice propus	
1. **Denumirea documentului**	Programul de dezvoltare a Sistemului Statistic Național 2027-2030
2. **Tipul documentului de politici publice care se propune a fi elaborat și perioada planificată de implementare**	Documentul de politici publice propus spre elaborare constituie un Program, care vine să operaționalizeze implementarea *Strategiei de dezvoltare a sistemului statistic național pentru perioada 2023 - 2030*. Acest program constituie al doilea ciclu de implementare a Strategiei. Perioada de implementare este de 4 ani (2027-2030) și este corelată cu orizontul final al Strategiei și cu ciclul de planificare al Programului Național de Aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană. Programul anterior, pentru perioada 2023-2026 a fost supus evaluării intermediare, cu suportul GIZ, iar concluziile și recomandările vor sta la baza elaborării celui de-al doilea program, pentru atingerea obiectivelor planificate. Atât Programul, cât și Planul de acțiuni ca parte componentă a Programului, urmează să fie elaborate în corespundere cu prevederile Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative și ale Hotărârii Guvernului nr. 386/2020 cu privire la planificarea strategică, respectând direcțiile metodologice incluse în Ghidul cu privire la planificarea strategică.
3. **Problemele din domeniu/subdomeniu care vor fi abordate în documentul de politici publice**	În perioada 2016-2020, în Republica Moldova a fost implementată *Strategia de dezvoltare a Sistemului Statistic Național 2016-2020*, printr-un plan de acțiuni. Conform raportului de monitorizare, din numărul total de acțiuni 44,1% au fost realizate integral, 45,3% au fost realizate parțial și 10,6% nu au fost realizate. Pe parcursul anului 2022, a fost inițiată elaborarea următoarei Strategii pentru perioada 2023-2030. Elaborarea Strategiei a fost sincronizată cu procesul de elaborare a Programului SSN pentru perioada 2023-2026. Conform raportului de monitorizare a realizării Programului SSN 2023-2026 la sfârșitul anului 2025, 64,3% dintre acțiuni au fost realizate integral, 31,7% au fost realizate parțial și 4 % nerealizate . Urmare a implementării documentului actual pot fi menționate

	următoarele progrese majore: ➢ Îmbunătățirea nivelului de realizare a Programului de lucrări statistice, dar și producerea continuă de date noi și dezagregate la solicitarea utilizatorilor de date, care servesc drept sursă de informații de bază (sau unică) la nivel național și raportarea implementării convențiilor/tratatelor internaționale. În 2025, în partea ce ține de BNS acesta a fost executat în proporție de 98,9% (altele 1,1% de lucrări fiind realizate parțial), iar lucrările, informațiile și datele furnizate de ministere, alte autorități publice centrale și entități partenere au fost realizate în proporție de 97,4% (realizate parțial fiind 0,6% și nerealizate - 2% de lucrări). Aceasta subliniază un nivel foarte bun de planificare și coordonare în producerea statisticilor oficiale. ➢ Digitalizarea continuă a procesului de colectare a datelor în gospodăriile casnice și raportare electronică a entităților. De exemplu, una dintre realizările din 2024-2025 a fost trecerea cercetărilor în gospodăriile casnice, dar și a Recensământului Populației și Locuințelor din 2024, la metode digitale de colectare a datelor, prin aplicarea metodei CAPI (Computer-assisted personal interviewing), cu utilizarea tabletelor și sistemelor informaționale geografice. Această schimbare contribuie la creșterea calității, securității informaționale și protecției datelor, reducerea termenelor de prelucrare, diminuarea costurilor operaționale și modernizarea procesului de producere statistică. ➢ Avansarea alinierii cercetărilor statistice la standardele Uniunii Europene și internaționale. În contextul procesului de integrare europeană, BNS a depus eforturi pentru accelerarea armonizării statisticii naționale cu standardele UE. De exemplu, doar în anul 2025 au fost implementate 5 cercetări statistice noi și au fost reproiectate (modificate chestionarele la) alte 9 cercetări. Preluarea standardelor UE contribuie la îmbunătățirea fiabilității și relevanței datelor statistice produse la nivel național și comparabilității acestora la nivel European. ➢ Instituționalizarea formării profesionale în domeniul

	statisticii prin crearea Centrului de formare în statistică. Acest pas creează premise pentru formarea specialiștilor și dezvoltarea competențelor statistice, precum și creșterea nivelului de educație statistică a utilizatorilor. În același timp, evaluarea intermediară, a scos în evidență și câteva deficiențe ce țin de formularea cadrului de monitorizare a Programului și a Planului de Acțiuni, care urmează să fie abordate de următorul document de politici publice, în particular: ➢ Urmează a fi îmbunătățită logica intervenției, printr-o corelare mai bună între acțiuni, obiective specifice și obiective generale ale Programului. Această structură logică este esențială pentru înțelegerea modului în care resursele și activitățile planificate generează produse și rezultate așteptate, iar ulterior și impactul dorit. Astfel, fiecare acțiune va contribui la realizarea unui obiectiv specific, iar obiectivele specifice vor contribui, în mod coerent, la atingerea obiectivelor generale. Se va asigura definirea mai îngustă și mai clară a problemelor care urmează să fie abordate în cadrul Programului, care va prelua direcțiile strategice generale stabilite în Strategie, dar le va transforma în probleme specifice și bine delimitate, utilizându-se tehnica arborele problemei, cu determinarea cauzelor, efectelor și relațiilor de cauzalitate. ➢ Se va asigura formularea de acțiuni clare și specifice în planul de acțiuni al Programului, cu limitarea acțiunilor recurente, și o mai bună orientare a planului spre acțiuni de reformă (modernizare instituțională, ajustări metodologice, dezvoltare de noi instrumente, modificare a cadrului normativ). ➢ Va fi îmbunătățit cadrul de monitorizare a Programului (în special indicatorii de rezultat care să măsoare nu doar realizarea acțiunilor, ci și schimbările produse la nivelul calității datelor, utilizării statisticilor oficiale, satisfacției utilizatorilor, capacității instituționale și coordonării în cadrul sistemului statistic național), precum și a surselor de verificare a acestor indicatori. Totodată, pe parcursul elaborării documentului, se va asigura aplicarea principiului LNOB (care s-ar referi la

	utilizatorii de date - beneficiari ai Strategiei/ Programului SSN). Astfel, atât datele utilizate în analiza situației, cât și indicatorii stabiliți vor fi dezagregați, după posibilitate, după criteriile relevante, iar intervențiile planificate vor fi racordate la necesitățile autorităților publice, ținând cont de rolul specific pe care îl exercită fiecare în cadrul sistemului statistic național. Problemele care urmează a fi abordate, reies din Strategie și sunt următoarele: 1. Capacitățile instituționale insuficiente ale Sistemului Statistic Național. La momentul actual resursele, competențele și infrastructura existentă încă nu acoperă pe deplin cerințele unui sistem statistic eficient. 2. Deficiențele în guvernarea Sistemului Statistic Național. Este necesar de intervenit la îmbunătățirea mecanismelor de coordonare și responsabilizare a tuturor actorilor pentru o bună funcționare a sistemului. Raportul de extindere al Comisiei Europene 2024 și 2025 scot în evidență necesitatea extinderii accesului BNS și altor producători de statistici oficiale la sursele de date administrative și private. 3. Volumul, armonizarea metodologică, relevanța, coerența și comparabilitatea internațională insuficiente ale datelor statistice. Programul urmează să includă acțiuni ce vor răspunde la prima recomandare a Comisiei Europene pentru domeniul statisticii din Raportul de extindere 2025 care se referă la alinierea statisticilor produse la acquis-ul UE, cu accent pe domeniul macroeconomic. Deși, în baza rapoartelor Comisiei, se observă deja o tendință ascendentă privind transmiterea datelor către Eurostat care sunt și diseminate de acesta (urmare a validării calității și corespundere acestora cu cerințele UE), dar este nevoie încă de eforturi pentru intensificarea transmiterii de date, proces care ar putea fi accelerat cu asistență tehnică și financiară pentru a acoperi lacunele metodologice și cele privind colectarea datelor lipsă. 4. Nivelul redus al culturii și alfabetizării statistice în societate. Deficiențele de înțelegere și de utilizare corespunzătoare și în volum suficient a datelor statistice

	se manifestă pe două dimensiuni complementare, în principal la nivelul factorilor de decizie (în cadrul autorităților și instituțiilor publice centrale și locale, dar și în mediul de afaceri), prin utilizarea insuficientă a statisticilor în fundamentarea și monitorizarea politicilor publice și a proiectelor de dezvoltare regională, economică și socială, dar și la nivelul publicului larg, prin capacitate limitată de a înțelege și interpreta corect informația statistică. Ambele dimensiuni vor fi abordate de Program.
4. **Scopul elaborării documentului de politici publice**	Scopul elaborării *Programului de dezvoltare a Sistemului Statistic Național pentru perioada 2027-2030,* constă în asigurarea continuității procesului de operaționalizare a *Strategiei de dezvoltare a sistemului statistic național pentru perioada 2023-2030* pe parcursul celui de-al doilea ciclu de implementare a acesteia. Programul urmărește consolidarea Sistemului Statistic Național ca structură capabilă să furnizeze produse și servicii statistice de înaltă calitate, în corespundere cu standardele europene și răspunzând necesităților unui spectru larg de utilizatori, în conformitate cu viziunea Strategiei pentru orizontul anului 2030. Spre deosebire de Strategie, care stabilește cadrul de referință pe termen lung, Programul concretizează problemele care urmează a fi abordate, calibrează intervențiile la resursele disponibile și la termenele de implementare, în corelare cu PNA . În acord cu obiectivele generale ale Strategiei, Programul se va concentra asupra următoarelor direcții principale de intervenție: **Consolidarea capacităților instituționale ale Sistemului Statistic Național** - prin dezvoltarea resurselor umane, alocarea resurselor financiare, tehnice și tehnologice suficiente, optimizarea structurii organizatorice pentru a dezvolta capacități instituționale de implementare a Acquis-ul comunitar în domeniul statisticii și consolidarea mandatului pentru colectarea datelor. Evaluarea intermediară a relevat că, deși Strategia și documentele anterioare vizează extinderea numărului de producători de statistici oficiale, Sistemul Statistic Național este constituit în prezent doar din Biroul Național de Statistică și Banca Națională a Moldovei, ceea ce impune o atenție prioritară consolidării și extinderii

	instituționale a sistemului, inclusiv prin extinderea capacităților de producător de statistici oficiale în rândul instituțiilor ce dispun de potențial. **Fortificarea guvernării Sistemului Statistic Național -** prin îmbunătățirea mecanismelor de coordonare și responsabilizare între membrii sistemului, dezvoltarea cadrului legal și de reglementare comun, fortificarea independenței profesionale, asigurarea confidențialității și protecției datelor, precum și extinderea accesului la sursele de date administrative și private, în raport cu provocările semnalate prin chestionarele Uniunii Europene aferente Capitolului 18 „Statistici". **Asigurarea disponibilității, alinierii și calității datelor statistice -** prin consolidarea managementului calității, colectarea și producerea de date statistice noi, alinierea statisticilor oficiale la acquis-ul Uniunii Europene, în particular pentru dezvoltarea statisticii în domeniul macroeconomic, domeniile populației și sociale, business și agricultură, modernizarea infrastructurii TIC și valorificarea bazei de date geospațiale dezvoltate în urma Recensământului populației și locuințelor din 2024, în conformitate cu recomandările Comisiei Europene din Raportul de extindere 2025. **Consolidarea culturii statistice în societate** - prin dezvoltarea competențelor de înțelegere și utilizare a informației statistice, creșterea gradului de satisfacție și de încredere al utilizatorilor în statisticile oficiale și extinderea accesului publicului larg la datele statistice.
5. **Concordanța cu documentele de politici publice, de planificare și angajamentele internaționale**	Programul se înscrie în cadrul național de planificare strategică și asigură coerența cu următoarele documente și angajamente: ➢ *Strategia de dezvoltare a sistemului statistic național pentru perioada 2023-2030,* aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 954/2022 - strategia umbrelă care este operaționalizată prin elaborarea acestui de-al doilea program. ➢ *Strategia națională de dezvoltare „Moldova Europeană 2030"*, aprobată prin Legea nr. 315/2022, în special obiectivul general 7 „Asigurarea unei guvernări eficiente, incluzive și transparente": o obiectivul specific 7.1: Edificarea unei administrații publice integre, responsabile, eficiente, transparente și deschise pentru

	participarea cetățenilor la procesele de luare a deciziilor; o obiectivul specific 7.3: Integrarea științei, a tehnologiilor și a datelor în procesul de guvernanță. ➢ *Programul Național de Aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană pentru anii 2025-2029 aprobat prin* Hotărârea Guvernului nr. 306/2025, Capitolul 18 „Statistici" (Cluster 1 „Valori Fundamentale"). ➢ *Acordul de Asociere Republica Moldova - Uniunea Europeană, aprobat prin* Legea nr. 112/2014, articolele 41-46, Capitolul 6 „Statistici", titlul IV. ➢ *Agenda de reforme aferentă Planului de creştere al Republicii Moldova pentru anii 2025-2027, aprobată prin* Hotărârea Guvernului nr. 260/2025), în componenta de consolidare și îmbunătățire a capacității statistice. ➢ Cadrul bugetar pe termen mediu, programul bugetar 12 „Sistemul statistic, de arhivare și stare civilă" și subprogramele aferente: 1201 „Politici și management în domeniul statisticii", 1202 „Lucrări statistice", 1204 „Desfășurarea recensămintelor". ➢ Agenda globală pentru dezvoltare durabilă 2030, cu aplicarea principiului „nimeni să nu fie lăsat în urmă", în special: o ținta ODD 17.18: *până în 2020, sporirea suportului de consolidare a capacităților pentru țările în curs de dezvoltare, inclusiv pentru țările cel mai puțin dezvoltate și statele insulare mici în curs de dezvoltare, pentru a crește în mod semnificativ disponibilitatea datelor calitative, în timp util și fiabile, desegregate după venit, sex, vârstă, rasă, etnie, statut migrațional, dizabilități, localizare geografică și alte caracteristici relevante în contexte naționale*; o ținta ODD 17.19: *până în 2030, dezvoltarea, în baza inițiativelor existente, a măsurătorilor progresului privind dezvoltarea durabilă care complementează produsul intern brut, și oferă suport pentru dezvoltarea capacităților statistice în țările în curs de dezvoltare*.

	La fel, noul Program se va baza pe: ➢ Compendiumul statistic european. ➢ Recomandările Comisiei Europene din Raportul de extindere 2025[1] privind Republica Moldova: o să alinieze statisticile produse la acquis-ul UE, în special la domeniul macroeconomic; o să sporească utilizarea datelor administrative și private în producerea statisticilor oficiale; o să creeze o bază de date geospațială de statistică funcțională pe baza recensământului populației și locuințelor din 2024. ➢ Principiile fundamentale ale statisticii oficiale ale ONU, standardele internaționale în domeniul statisticii ale ONU, Comisiei Economice a ONU pentru Europa (UNECE), Fondului Monetar Internațional etc.
6. **Perioada planificată pentru elaborarea documentului de politici publice**	Programul de dezvoltare a Sistemului Statistic Național 2027-2030 urmează a fi elaborat în perioada iunie - decembrie 2026, cu parcurgerea etapelor prevăzute la punctul 63 din Hotărârea Guvernului nr. 386/2020 cu privire la planificarea strategică. Implementarea Programului este preconizată pentru perioada 2027-2030.
7. **Părțile implicate în elaborarea documentului de politici publice și mecanismele de asigurare a transparenței și a participativităţii**	Procesul de elaborare și aprobare a Programului va fi realizat într-o manieră participativă, cu implicarea părților interesate de la nivelul autorităților publice, mediului academic, societății civile și partenerilor de dezvoltare. Biroul Național de Statistică, în calitate de autoritate centrală în domeniul statisticii oficiale, coordonator al SSN și autoritate responsabilă de elaborarea și promovarea Programului, asigură coordonarea procesului. Consultările publice vor fi efectuate în conformitate cu prevederile cadrului normativ, inclusiv ale Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional și ale Hotărârii Guvernului nr. 967/2016 cu privire la mecanismul de consultare publică cu societatea civilă în procesul decizional. Conceptul Programului va fi plasat pe pagina web oficială a Biroului Național de Statistică și transmis direcționat părților interesate, în conformitate cu prevederile punctului 63 din Hotărârea Guvernului nr. 386/2020.

[1] https://old.gov.md/sites/default/files/2025_comisia_europeana_raport_pachet_de_extindere_pentru_republica_moldova_ro_13.11.25.pdf

	Elaborarea Programului se realizează de către un Grup de lucru interinstituțional, constituit în acest scop, coordonat de Biroul Național de Statistică și compus din reprezentanți ai autorităților și instituțiilor cu atribuții în domeniul statisticii oficiale, precum și alți parteneri. Principalele părți implicate în procesul de elaborare a Programului sunt: ➢ Biroul Național de Statistică, în calitate de autoritate responsabilă de elaborarea și promovarea Programului; ➢ Cancelaria de Stat; ➢ Banca Națională a Moldovei, în calitate de producător de statistici oficiale; ➢ Ministerul Finanțelor; ➢ alte ministerele și alte autorități publice centrale - în calitate de utilizatori și/sau deținătorii surselor de date administrative; ➢ mediul academic și comunitatea de cercetare; ➢ mediul de afaceri, în calitate de respondenți și utilizatori ai datelor statistice; ➢ grupurile analitice și organizațiile cu profil de cercetare a politicilor publice; ➢ societatea civilă, mass - media; ➢ partenerii de dezvoltare care sprijină dezvoltarea statisticii oficiale. Pe parcursul consultării publice, Biroul Național de Statistică va asigura un proces participativ prin organizarea, după caz, a meselor rotunde, dezbaterilor publice și consultărilor cu grupurile-țintă, cu respectarea principiului „nimeni să nu fie lăsat în urmă”, și va decide, în funcție de rezultatele consultărilor, asupra extinderii numărului părților implicate. Suplimentar consultării publice, proiectul Programului și planul de acțiuni vor fi supuse unei evaluări inter-pares realizate de experți internaționali de nivel înalt în domeniul statisticii, inclusiv din partea Eurostat, în vederea asigurării conformității cu standardele și bunele practici europene.